

διηγείται ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὑπῆρχεν ἐν Λυκίᾳ γιγαντιαία τις πλάτανος· τὸ κοίλωμα τοῦ κορμοῦ τῆς εἶχε θέαν εὐρυχώρου σπηλαίου, οὗτινος τὸ ἔσω τοίχωμα ἐσχημάτιζε καμπύλην 27 γαλλικῶν μέτρων· ἡ διακλαδιζομένη κόμη τῆς ὁμοιάζε πρὸς μικρὸν δάσος, αἱ δὲ πρὸς τὰ διάφορα τοῦ ὀρίζοντος σημεῖα ἐκτεινόμενοι κλάδοι τῆς ἐσκίαζον μεγίστην ἔκτασιν γῆς. Τὸ τοίχωμα τῆς κοιλότητος τοῦ κορμοῦ καλυπτόμενον καθ' ὀλοκληρίαν ἐκ βρύων πρασίνων ἐξηπάτα τὸν θεατὴν νὰ ἐκλάβῃ ὅτι βλέπει φυσικώτατον ἄντρον. Ὁ Αἰκίνιος Μουκίνιος, διοικητὴς τῆς Λυκίας, ἔδωκεν ἐντὸς τοῦ φυτικῆς τούτου σπηλαίου συμπόσιον εἰς δέκα ὀκτῶ συνδαιτυμόνας.

Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἀναφέρει ἐτέραν πλάτανον, τὴν ὁποίαν ὁ αὐτοκράτωρ Καλλιγούλας εὗρεν εἰς τὰ περίχθ τῶν Βελίτρων. Οἱ κλάδοι τοῦ δένδρου τούτου ἦσαν διατεθειμένοι εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματίζωσιν ἐμπροσθεν τῆς κοιλότητος του κατακλινόμενοι πράσινοι καὶ εὐρὺ σπήλαιον ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ ὁ ὠμὸς οὗτος αὐτοκράτωρ ἐγευματίσθη μετὰ δεκαπέντε εὐνοουμένων του, ἂν δὲ καὶ κατέλαθε δι' ἑαυτὸν μέγα μέρος τοῦ κορμοῦ, οὐχ ἦττον καὶ οἱ λοιποὶ συνδαιτυμόνες παρεκάθησαν ἀνέτως καὶ οἱ ὑπηρετοῦντες δούλοι ἠδυνήθησαν νὰ ἐκτελέσωσιν εὐκόλως τὴν ὑπηρεσίαν των.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΤΟ ΚΕΝΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΝΙΤΣΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἐνῶ καθρχόμεν διὰ τῆς ὁδοῦ Σταδίου πρὸς τὴν πλατείαν τοῦ Συντάγματος εἶδον τέλος πάντων ὀλίγα βήματα ἐμπρὸς τὸν φίλον μου Κίμωνα. Ἐπέσπευσα τὸ βῆμα καὶ τὸν ἐπρόφθασα πρὸ τοῦ περιβόλου τοῦ Βουλευτηρίου:

— Τόσον καιρὸν σὲ ζητῶ καὶ δὲν κατώρθωσα νὰ σ' εὕρω· ἀπ' ὅτου ἐγύρισες ἀπὸ τὴν Χαλκίδα ἔγινες ἄφαντος. Μήπως ἀρρώστησες εἰς τὸ ταξεῖδι;

— Δόξα τῷ Θεῷ εἶμαι καλὰ ὅπως πάντα, ἀλλὰ περῶ βλέπεις κ' ἐγὼ τώρα τὴν χαριτωμένη ζωὴ τοῦ τελειοφοῦτου· κλείσιμο καὶ μελέτη 'ς τὸ σπίτι ἀπ' τὰ ἔξημερώματα ἕως τὴν νύκτα.

— Καὶ μήπως δὲν ἐπῆγα 'ς τὸ σπίτι σου; Ἀλλὰ εἶχες φύγη, μοῦ εἶπαν, κ' ἀπ' ἐκεῖ. Πέμπτον σπίτι πού ἀλλάζεις ἐφέτος... Τώρα πού κάθεται πάλι; Μήπως ἤξευρα νὰ ἔλθω νὰ σ' εὕρω;

— Στὴν Γαλλικὴν Σχολὴν κοντὰ...

— Ἀπὸ τὸ Γεράνι 'ς τὸν Λυκαθηττόν!.. Μὰ δὲν μῶ λές πῶς ἐβάλθηκες νὰ κάμῃς τὴν περιγήγησιν τῶν Ἀθηνῶν; Αἰωνίως ὁ ἴδιος, θεότρελλος! Ὅπου σπιτονοικοκυρὰ ἢ γειτόνισσα ἔμμορφη πᾶς καὶ στήνεις τὰ δίχτυά σου γιὰ ἴλιγον

καιρό. Ἄμα βαρεθῆς ἐκεῖ, ξεκινᾷς καὶ πᾶς ἀλλοῦ. Ὅ τὸ ἄλλο σου σπῖτι, θαρρῶ, ἦτον ξανθὴ, ἢ τορινὴ τί χροῶμα ἔχει;

— Ἀφσέ τα, καὶ ὑμένε, αὐτὰ...

— Γιατί; Μήπως δὲ ἐφρονιμέψες τώρα; Νὰ μεταγραφῆς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν.

— Βλέπεις πῶς δὲν ἔχω πολλὴν ὄρεξι, θὰ ἴπῃ πῶς κάτι ἔχω...

Πράγματι τότε μόλις παρετήρησα ὅτι ἡ ἔκφρασις τῆς μορφῆς του δὲν ἦτο ὁποῖα ἄλλοτε, ζωηρὰ καὶ περιχαρῆς. Νέφος μελαγχολίας ἐπεκάθητο ἐπὶ τοῦ μετώπου του, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του σχεδὸν εἶχον δακρύση. Ἐνόησα ὅτι κάτι ἔκτακτον, κάτι λυπηρὸν εἶχε συμβῆ, ἴσως οἰκογενειακὸν δυστύχημα μέγα, τὸ ὁποῖον ἐπέδρασεν οὕτω ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀφρόντιδος, τοῦ τρελλοῦ μου φίλου. Δὲν ἤθελον νὰ τὸν ἐρωτήσω, ἤθελον νὰ τῷ δώσω εὐκαιρίαν νὰ μοὶ τῷ εἴπῃ μόνος αὐτὸς ἂν ἤθελε. Ἥλλαξα τόνον ὀμιλίας:

— Καὶ ποῦ πηγαίνεις τώρα;

— Σπίτι μου!..

— Ἐχεις δουλειά;

— Τίποτε.

— Μὲ θέλεις νάλθω μαζί;

— Κ' ἐρωτᾷς; Ἐλα νὰ μάθῃς καὶ τὸ σπῖτι μου.

Ἐλαβε τὸν βραχίονά μου καὶ ἐβαδιζόμεν σιωπηλοί.

Μόνον ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν θύραν μικροῦ οἴκου ὑψηλά, ὑψηλὰ εἰς τοὺς πευκοφύτους πρόποδας τοῦ Λυκαθηττοῦ, ὁ Κίμων ἐστάθη καὶ δεικνύων τοὺς ἀπέναντι τοίχους τῶν οἰκοπέδων εἶπε μειδιῶν:

— Βλέπεις πῶς ἡ γειτονία μου εἶνε πολὺ πτωχὴ 'ς ἐ γειτόνισσας καὶ ἡ σπιτονοικοκυρὰ μου εἶνε ἐξηντᾶρα καὶ δὲν ἔχει κόρην, ὥστε ἀδίκως μ' ἐκακολόγησες.

— Δὲν ἤξευρα πῶς ἄλλαξες σπῖτι χωρὶς λόγον, ἀφοῦ μάλιστα τὸ ἄλλο ἦτον ἀσυγκρίτως καλλίτερο ἀπ' αὐτό.

— Δὲν ἀλλάζει κανεὶς ποτὲ σπῖτι χωρὶς λόγον.

Καὶ ἐπρόφερε τὰς δύο τελευταίας λέξεις μετ' αὐτὴν ἔμφρασιν, ὥστε, ἐνῶ ἐκεῖνος προεπορεύετο ἵνα ἀνοίξῃ τὸ δωμάτιόν του, ἐγὼ τὸν ἠκολούθουν συλλογιζόμενος ὅτι βεβαίως θὰ ὑπῆρχέ τι κοινὸν μεταξὺ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ οἴκου καὶ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ χαρακτῆρος τοῦ φίλου μου.

Τὸ δωμάτιόν του ἦτο ὅπως πάντοτε ἐν πλήρει φοιτητικῇ ἀκαταστασίᾳ· βιβλία ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐφημερίδες ἐσκορπισμέναι τῆδε κἀκεῖσε, ἐνδύματα καὶ χαρτῖα ὑπὸ τὴν κλίνην καὶ δύο λεξικά ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, ἵνα καθιστῶσιν αὐτὸ ὑψηλότερον. Κλίνη χαλαρά, κλωνομένη ὡς μέθυθος ἐπὶ τῶν τεσσάρων σιδηρῶν ποδῶν τῆς, καὶ δύο καθέκλαι ἄνευ πολλῆς ψιάθου πλησίον

ἀλλήλων ιστάμεναι ὡς ἐλεινολογῶσαι ἢ μία τὴν ἄλλην.

Ἔσυρα μίαν τῶν καθεκλῶν πλησίον τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου καὶ ἐκάθησα. ὁ Κίμων ἦναψε σιγάρον καὶ κατεκλίθη κατὰ τὸ σύνθηες ἐπὶ τῆς κλίνης του. Ἔβλεπον ἀπέναντί μου τοὺς κοκκινωποὺς βράχους τοῦ Λυκαθηττοῦ καὶ οὐδὲν ἄλλο.

— Δὲν ἔχει καθόλου ποικιλίαν ἢ θεά τοῦ δωματίου σου; θαρρεῖ κανεὶς πῶς θὰ κυλίσουν αὐτοὶ οἱ βράχοι ἐπάνω του... Ποῦ τὸ ἄλλο σου σπίτι!..

— Τὸ ἔξυρῶ!... Καὶ ἐστέναζεν.

Ἔστρεψα πρὸς αὐτὸν τὸ βλέμμα. Μικρὸν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του ἐπὶ τοῦ τοίχου παρετήρησα πράγμα τι μελανόν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχον ἰδῆ πρότερον.

— Μπᾶ! τ' εἶν' αὐτό; ἠρώτησα καὶ ἐγερθεὶς ἐπλησίασα ἵνα ἴδω καλλίτερον.

Ἦτο πλαίσιον ἐκ μαύρου ξύλου ὑλοσκοπέες καὶ περιεῖχεν ἐντὸς σύμπλεγμα κυανῶν ἀνθέων μωσωτιδῶς διὰ μετάξης κεντημένων ἐπὶ βελούδου μελανοῦ. Ἡ ἐργασία ἦτο λεπτή καὶ φιλόκαλος, ἀλλ' εἶχε μείνη ἀτελής κατὰ τὸ ἥμισυ· ἐφαίνετο δὲ δλόκληρον μέρος μόνον διὰ λευκῆς κλωστῆς ἐσεχδιασμένον. Τὸ πρῶτον αἶσθημα, ὅπερ ἠσθάνετο ὁ θεατῆς ἦτο ἀπορία τις καὶ δυσαρέσκεια, ὅτι ἀνηρητήθη οὕτως ἡμιτελὲς τὸ εὐμορφον ἐκεῖνο χειροτέχνημα, ἐνῶ ἠδύνατο εὐκόλως νὰ τελειωθῆ.

Τὴν ἰδέαν ταύτην ἀνεκοίνωσα εὐθύς πρὸς τὸν φίλον μου συνοδεύσας μὲ τὴν ἀδιάκριτον ἐρώτησιν:

— Ποῖος σοῦ τὸ χάρισε;

— Μιὰ κόρη.

— Λοιπὸν θὰ ἦτον ὀλίγον *τεμπέλα*.

— Γιατί;

— Γιατί τὸ ἄφησε ἠμισοτελειωμένον.

— Ἦτον ἀδύνατον νὰ τὸ τελειώσῃ.

— Ἀδύνατον; μήπως δὲν εὔρισκε μετάξιν;

— Μὴν τὰ παίρνης ὅλα τὰ πράγματα ἔτσι, χωρὶς νὰ ἔξυρῆς, ἀπήντησεν ἐκεῖνος σοβαρῶς. Ἔχεις ὄρεξιν νὰ μάθῃς τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ τοῦ κεντήματος; Θὰ ἰδῆς ὅτι εἶχες ἄδικον νὰ ἀρχίσῃς μὲ τὰς εἰρωνίας.

— Λέγε μου καὶ εἰμ' ἔτοιμος νὰ ὁμολογήσω μόνος τὸ ἄδικόν μου, ἂν μὲ πείσῃς.

Ἐκάθησα πλησίον του καὶ ἀνέμενον. Ἐδίστασεν ἐκεῖνος ἐπὶ μικρὸν, ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον καὶ ἤρχισεν εἶτα χαμηλοφώνως ὡς ἐὰν ἐπεθύμει μόνος ἐγὼ νὰ τὸν ἀκούσω καὶ οὐδεὶς ἄλλος.

« Ἀντικρὺ τοῦ παραθύρου μου, εἰς τὸ ἄλλο μου τὸ δωμάτιον, ἦτον ἓνα μικρὸ, χαμηλὸ σπιτάκι, καθὼς θὰ θυμᾶσαι. Εἰς αὐτὸ τὸ σπιτάκι κατοικοῦσαν δύο ἄνθρωποι, δύο γυναῖκες· μάννα καὶ κόρη. Ἦτον καὶ αἱ δύο πτωχαῖς καὶ ἐζοῦσαν ξενοδουλεύοντας· ἡ κόρη ἔρραπτε καὶ ἐκεντοῦσε,

ἡ μάννα ἐσιδέρωνε. Ἐφαίνοντο καὶ ἡ δύο καλαῖς, πολὺ συμπαθητικαῖς καὶ μόνον λυπημέναις, ὅταν νὰ εἶχαν κάποια μυστικὴ λύπη· ἡ κόρη μάλιστα ἦτον χλωμή, χλωμή. Ἀπὸ τὴν δεύτηρη ἡμέρα ἔμαθα ἀπὸ τὴν σπιτονοικοκυρά μου τὴν αἰτία τῆς λύπης. Ἡ κόρη εἶχεν ἀρραβωνιασθῆ πρὸ δύο ἐτῶν μ' ἓνα βιβλιοδέτην. Εἶχε κάτι χρηματᾶκια συνάξῃ ἢ κακομοίρα, τὰ πῆρε αὐτὸς νὰ τῆς τὰ τοκίσῃ τάχα καὶ τῆς τὰ ἔφαγε καὶ τὴν παράτησε κ' ὅλα, ἔρημη καὶ χωρὶς λεπτό, καὶ χωρὶς καμμιά ἐλπίδα πῶς θὰ κατωρθώσῃ πλέον ν' ἀποκατασταθῆ.

Ἐγὼ ἅμα ἄκουσα αὐτὸ τόσω τῆς ἐσυμπόνεσα — καὶ ἄς μ' ἔχετ' ἐσεῖς πῶς εἶμαι ἐγώϊστος καὶ δὲν συμπονῶ κανένα — ὥστε εἶπα τῆς σπιτονοικοκυρᾶς μου νὰ διδῆ εἰς αὐταῖς νὰ σιδερώουν τὰ ρούχᾶ μου, καὶ ἄρχισα νὰ τῆς βλέπω μὲ πολὺ συμπαθητικὰ ἴματα. Ἡ κόρη — θαρρῶ πῶς τὴν εἶχες ἰδῆ δύο τρεῖς φοραὶς ἀντικρὺ ἔς τὸ παράθυρό της — ἦτον πολὺ νόστιμη κοπέλλα· χλωμή, μὲ μεγάλα γαλανὰ ἴματα καὶ δύο ξανθαῖς πλεξίδες ῥιγμέναις κάτω.

Κάθε πρωΐ, ἅμα ἀνοίγα τὸ παράθυρό μου, τὴν ἔβλεπα ἐκεῖ καὶ κεντοῦσε ἢ ἔρραπτε. Ἐγύριζε, μοῦ ἔρριχνε μιὰ ματιὰ καὶ πάλι ἐκάρφωνε τὰ ἴματα ἔς τὴ δουλειά της. Ἄν ἦτον καμμιά ἄλλη δά, ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα θὰ τῆς ἔστηνα κουβέντα. Μ' αὐτὴ ἦτον τόσῃ καλὴ, συμπαθητικὴ, λυπημένη, ποῦ μόλις ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἐβδομάδα ἐτόλμησα νὰ τῆς εἰπῶ μιὰ ἀθῶα καλημέρα.

Τὴν πρώτην ἡμέρα δὲν μ' ἀποκρίθηκε, ὕστερα ὅμως ὅταν εἶδε πῶς δὲν εἶχα τίποτε κακὸ ἔς τὸν νοῦν γι' αὐτὴ, μ' ἐκαλημέριζε κ' ἐκείνη μὲ χαμόγελο καὶ κάποτε μοῦ ἔλεγε ἢ πῶς παρακοιμήθηκα ἢ πῶς ὁ καιρὸς εἶνε καλός· τὰ συνηθισμένα.

Ἐπειτα μιὰ ἄλλη ἡμέρα μ' ἐρώτησε ἂν ἔχω κανένα βιβλίον νὰ τῆς δώσω νὰ διαβάσῃ. Τῆς ἔστειλα τὸν *Μορτεχρίστον* καὶ ἔμεινε καταγοητευμένη. Ἐπειτα τῆς ἔδωσα καὶ ἄλλα. Θυμᾶσαι ποῦ σοῦ εἶχα ζητήσῃ καὶ ἔνεα δύο τρία; Γιὰ ἐκείνη τὰ ἤθελα.

Κάποτε πάλι μοῦ ἔφερε ἓνας περιβολάρης ἀπὸ τὰ Πατήσια, γνωστός μου, δύο γλαστράκια μὲ ἄνθη. Ἄνθη; ποῦ ἄδειαιζα ἐγὼ νὰ τὰ ποτίζω καὶ νὰ τὰ περιποιῶμαι. Τὰ ἔστειλα λοιπὸν ἔς τὴν γειτονοπούλα μου καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην ἡμέρα τὰ εἶδα νὰ στολίζουν τὸ παράθυρό της. Μὴν ἐρωτᾶς καὶ τί εὐχαριστήσεις μοῦ ἔκανε... .

Περίπατον δὲν ἐπήγαινε ποτέ, αἰωνίως ἔμεινε κλεισμένη ἔς τὸ σπίτι καὶ εὐχαριστοῦμένη ὅτι κατώρθωσα νὰ τὴν διασκεδάζω ὀλίγον μὲ τέτοια πράγματα. Καὶ αὐτὴ μοῦ χρεωστοῦσε πολλὴν χάριν γι' αὐτὸ καὶ γιὰ νὰ τὴν ξεπληρώσῃ... .

— Ἀρχισε νὰ σοῦ κεντᾶ αὐτὸ τὸ ἐργόχειρον.

«Ναί! . . . Για να μου τὸ χάριση τὸ νέον ἔτος. Μὲ ὅλα αὐτὰ ἄρχιζε νὰ χειμωνιάζῃ. Πότε ἔβρεχε, πότε φυσούσε κρύος βοριάς, καὶ πότε χιόνιζε, ὥστε δὲν ἦτον πλεῖα καιρὸς γιὰ παράθυρο ἀνοικτὸ. Καὶ πάλι ὅμως τὴν ἐκαλημέριζα ἀπὸ τὸ κλεισμένον τῆς τζάμι καὶ ἔπειτα ἄρχιζα τὴν μελέτην μου κοντὰ ἔς τὸ παράθυρο γιὰ νὰ ἔχω φῶς. Ἐκείνη ἀντικρῶ ἐκεντούσε, κ' ἔτσι ἐπερνούσαμε καὶ οἱ δύο μὲ συντροφιά τῆς ἡμέρας—τί ὠραίαις ἡμέραις! . . .»

Εἶχα ἀποχωρισθῆ σχεδὸν ἀπὸ τὸν κόσμον. Τόσω εἶχα συνηθίσῃ αὐτὴ τὴν μονότονον ζωὴ τοῦ σπιτιοῦ, ὥστε δὲν εὔρισκα ἔς τίποτε ἄλλο εὐχαριστήσιν. Οὔτε καφενεῖον πλέον, οὔτε δόμινο, οὔτε περίπατον, τίποτε. Μόνη μου εὐτυχία καὶ διασκέδασις ἦτον νὰ ἤξεύρω ὅτι εἶνε ἐκείνη ἀντικρῶ μου καὶ ἐργάζεται τότε ἔννοιωθα μιὰ φιλοτιμία, μιὰ ὄρεξι νὰ ἐργάζωμαι κ' ἐγώ, κ' ἐμελετοῦσα, ἐμελετοῦσα ἀκούραστα.

Καὶ ὅσω περνοῦσε ὁ καιρὸς, τόσω—δὲν ἔμπορῶ νὰ πῶ πῶς τὴν ἀγαποῦσα, ἀλλὰ τὴ συμπαθοῦσα περισσότερο. «Ὅταν τὴν ἔβλεπα αὐτὴ, ποῦ ζοῦσε φτωχικά, φτωχικά, νὰ διδῇ ἐλεημοσύνη ἔς τοὺς φτωχοὺς τοῦ δρόμου, αὐτὴ ποῦ εἶχε ἀνάγκη ἐλεημοσύνης, ὅταν τὴν ἔβλεπα πάλιν ψυχρὰ ὑπερήφανη νὰ μὴ διδῇ καμμιά προσοχὴ εἰς τοὺς διαβάτας, ὅσοι ἐγύριζαν κ' ἐκύτταζαν μὲ μάτια λαίμαργα τὴν ἔμμορφὴ τῆς ὄψι, μοῦ ἐφαίνονταν ὅσῃ νὰ ἔβγαине ἀπὸ τὸ παραθυράκι τῆς ἐκεῖνο ἓνα ἄρωμα καλοσύνης καὶ ἀρετῆς καὶ ἤρχονταν ὡς τὸ ἰδικό μου παράθυρο καὶ τὸ ἀνέπνεα καὶ μοῦ μοσχολοῦσε τὴν καρδιά μου. . . .»

Διέκοψε τὴν διήγησίν του εἰς ἄκρον συγκεινημένος, ἔπειτα ἐξηκολούθησε πάλιν ἡρεμώτερος:

«Τὸ κέντημα αὐτὸ δὲν μοῦ εἶχε εἰπῆ πῶς τὸ κεντὰ γιὰ νὰ μου τὸ χάριση, μόνον μοῦ τὸ ἔδειχνε κάποτε καὶ μ' ἐρωτοῦσε ἂν μ' ἀρέσῃ.

Ἀλλὰ ἡ σπιτονοικοκυρὰ μου μοῦ τὰ ἐμαρτύρησεν ὅλα ὅτι δὲν εἶνε καταυποχρεωμέναις καὶ μάννα καὶ κόρη μαζί μου καὶ δὲν ἔξέρουν πῶς νὰ μ' εὐχαριστήσουν.

Μὲ ἄλλους λόγους μοῦ ἔδιδε νὰ καταλάβω τὸ γυναικάριον ὅτι ἔμποροῦσα νὰ πηγαίνω καὶ ἔς τὸ σπῆτι τους. Ἐγὼ τῆς ἀποκρίθηκα πῶς ὁ κόσμος εἶνε κακός, αὐταῖς εἶνε δύο γυναῖκες μοναχαῖς καὶ δὲν θέλω νὰ βγοῦνε λόγια. Φαίνεται δὲ πῶς ἐπῆγε καὶ τὰ εἶπε αὐτὴ, γιατί ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡμέρα ἡ κόρη, ἡ Ἀννίτσα—δὲν σου εἶπα ἀκόμη τὸνομά τῆς—μ' ἐκύτταζε μὲ γλυκύτερα μάτια, καὶ ἡ μάννα τῆς ἡ κυρὰ Σταμάτα, ἓνα βράδῳ ποῦ τὴν ἤρα ἔς τὸν δρόμον ἀπ' ἐξω, μοῦ ἔδωσε τόσαις εὐχαίς. . . .»

Εἶμεθα εἰς τὰ μέσα Δεκεμβρίου· κρῦς καὶ χιόνια τότε, θυμᾶσαι. Ἐξαφνα τὸ βράδῳ ἔς τὸ ξενοδοχεῖον λαμβάνω τηλεγράφημα ἀπὸ τὴν μη-

τέρα ὅτι ὁ πατέρας ἀσθενεῖ καὶ νὰ φύγω ἄμέσως τὸ ἴδιο βράδῳ μὲ τὸ ἀτμόπλοιον.

Οὔτε εἶχα καιρὸν νὰ πάγω σπῆτι μου. Ἀφῆσα τὸ κλειδί μου εἰς τὸν ξενοδόχον νὰ τὸ στείλῃ εἰς τὴν σπιτονοικοκυρὰ μου καὶ νὰ τῆς εἰπῆ πῶς πηγαίνω ταξεῖδι, καὶ ἐγὼ ἐτράβηξα ὅπως ἤμουν κατευθειάν εἰς Πειραιᾶ, χωρὶς οὔτε νὰ σ' ἀποχαιρετήσω.

Εὐτυχῶς ὁ πατέρας ἔγεινε καλά· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐτύχαιναν καὶ αἱ ἑορταὶ τῶν Χριστουγέννων, δὲν μ' ἄφιναν νὰ φύγω ἀπὸ τὴν Χαλκίδα πρὶν περάσουν καὶ τὰ Φῶτα. Ἐσυλλογιζόμενον κάποτ' ἐκεῖ τὸ πρωτοχρονιάτικον δῶρον τῆς Ἀννίτσας, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ μοῦ ἔδιδε καὶ κατόπιν, ὅταν ἐγύριζα, καὶ ἀνυπομονοῦσα νὰ ἔλθω. Εἰς τὴν ἐπιστροφὴν εἶχα μὲ τρικυμίαν ἔκτακτον, καὶ ἐφθάσαμε νύκτα εἰς τὸν Πειραιᾶ. Ζαλισμένος, ἐλεινὸς ἤλθα μόλις εἰς τὰς δέκα εἰς τὸ σπῆτι καὶ ἀπὸ τὴν ἄμαξα εὐρέθηκα ἔς τὸ κρεβάτι μου.

Πρῶτ', πρῶτ' ἐξύπνησα ἀπὸ κρότους μαστόρων οἱ ὅποιοι ἐκρήμιζαν τοίχους· τὸ πρῶτον πράγμα, ποῦ ἀντίκρυσα μόλις ἀνοῖξαν τὰ μάτια μου ἦτον αὐτὸ τὸ κέντημα, ὅπως τὸ βλέπετε, ἔτσι ἕμισοτελειωμένο, ἀλλάχωνις κορνίζα, ῥιγμένο ἔς τὸ τραπέζι μου. Γιὰ μιὰ στιγμὴ θαρροῦσα πῶς εἶμαι ἀκόμη ζαλισμένος ἀπ' τὴ θάλασσα. Ἐτριψὰ τὰ μάτια κ' ἐπῆγα ἂν ἀνοίξω τὸ παράθυρον. Ἐλεγα ὅτι ἡ Ἀννίτσα ἤθελε νὰ μ' ἐρωτήσῃ ἴσως ἂν μοῦ ἀρέσῃ ὅπως εἶνε, γι' αὐτὸ τὸ εἶχε στείλῃ ἔτσι ἀτελείωτον. . . . Κ' ἐγὼ δὲν ἤξεύρω τί ἔλεγα. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τέλος πάντων θὰ μοῦ εἰπῆ ἡ ἴδια, ἀπὸ 'κει ἀπὸ τὸ παράθυρό τῆς. . . .»

Ἄλλ' εὐθὺς ἄμα ἤνοιξα τὰ παραθυρόφυλλα σκόνη ἀπ' ἀσβέσταις καὶ χῶμα μ' ἐτύφλωσε καὶ μέσα ἔς τὸ σύννεφο αὐτὸ διέκρινα ἐργάτας οἱ ὅποιοι ἐκρήμιζαν τὸ μικρὸν σπιτάκι τῆς Ἀννίτσας, τὸ παράθυρόν τῆς ἀκριβῶς. . . . Ἐμεινα ἄλαλος.—Τὴν ἴδια στιγμὴ ἡ σπιτονοικοκυρὰ μου ἄκουσε πῶς ἐσηκώθηκα καὶ ἤλθε νὰ μοῦ πῆ τὸ καλῶς ὦρισα. Πρῶτῃ μου ἐρώτησις ἦτον:

—Καὶ ἡ Ἀννίτσα;

—Ζωὴ ἔξέ λόγου σας! ἀπέθανε τὸ δυστυχημένο τὸ κορίτσι.

—Ἀπέθανε! πότε καὶ ἀπὸ τί;

—Ὀλίγαις ἡμέραις ἀφοῦ φύγατε ἔπεσε ἔς τὸ στρώμα καὶ δὲν ματασηκώθηκε πλεῖα. Ὁ γιατρός εἶπε πῶς ἐκρουλόγησε καὶ καθὼς εἶχε ἀδύνατο τὸ στήθος δὲν ἔμπορεσε νὰ βαστάξῃ. Ἐκεῖνος ὁ φονιάς ποῦ τὴ γέλασε τὴν ἐχτίκισσε τὴν ἄμοιρη!

—Κ' ἡ μάννα τῆς;

—Τί νὰ κάνῃ ἡ δυστυχη; ἔγεινε δούλα, ὅσῃ ἐμειν' ἔτσι ἔρημη. Τὸ σπιτάκι ποῦ κάθονταν τὸ γκρεμίζει ὁ νοικοκύρης, καθὼς βλέπετε, γιὰ νὰ κάνῃ μεγάλο καὶ καινούργιο. . . .»

—Κι' αὐτὸ ἐδῶ τὸ κέντημα!

—Εἶνε τῆς εὐγενείας σας, γιὰ λόγου σας τὸ

κεντούσε ἢ καυμένη ἢ Ἀντίτσα, πού ἤσαστε τόσῳ καλός, μὰ σὰν δὲν πρόφτασε νὰ τὸ τελειώσῃ κ' ἔννοιωσε πῶς δὲν ἔχει πολλή ζωή, μ' ἔκραξε μιὰ μέρα καὶ μοῦ εἶπε μὲ μισοσβυστὴ φωνή πῶς λυπάται πού δὲν σὰς εἶδε νὰ σὰς ἀποχαιρετίσῃ· καὶ πῶς νὰ σὰς τὸ δῶσω ἅμα θάρηθῃτε, καὶ νὰ σὰς πῶ πῶς ἐλογάριαζε νὰ σὰς τὸ χάρισῃ τὴν πρωτοχρονιά τελειωμένο μὰ δὲν ἐπρόφτασε. . . . .

Ἐἶνε ἀνάγκη νὰ σοῦ εἰπῶ τόρα πῶς δὲν μοῦ βαστούσε ἢ καρδιά νὰ βλέπω κρημνισμένο ἀντίκρου μου τὸ σπιτάκι ἐκεῖνο, τὸ παράθυρο ἐκεῖνο τῆς καυμένης τῆς Ἀντίτσας! "Ὅσῳ ἄκουα τὰ λιθάρια του νὰ κυλοῦν, νὰ πέφτουν, μοῦ φαίνονταν σὰν νὰ ἦτον χώματα πού τάρριχαν γιὰ νὰ σκεπάσουν ἓνα μνήμα — τὸ μνήμα τῆς Ἀντίτσας.

Τὴν ἴδια ὥρα ἔφυγα ἀπὸ τὸ σπίτι ἐκεῖνο. Ἐδιάλεξα τοῦτο γιὰ νὰ μὴν ἔχῃ οὔτε ἄλλο σπίτι, οὔτε παράθυρο κανένα ἀντίκρου ἔς τὸ παράθυρό μου, παρὰ μόνον τοίχους καὶ βράχους καὶ ἐρημιὰ.

Ἐσεῖς μὲ εἶχατε πῶς ἤμουν τρελλὸς καὶ ἄκαρδος· δὲν εἶμαι πλεῖα τόρα! . . . »

— "Ὅχι, ὄχι! εἶσαι ἄνθρωπος τίμιος κ' ἔχεις χρυστὴ καρδιά!

Καὶ τὸν ἔσφιγξα συγκεκνημένος εἰς τὴν ἀγκάλην μου καὶ τὸν ἐφίλησα πολὺ πολὺ . . . ὅπως τοῦ ἤξιζε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΔΥΟ ΙΔΙΟΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ

Μεταξὺ τῶν ἄλλων πολυτίμων ἐγγράφων, τῶν ἐκτεθέντων ἐν τῇ διοργανώσει τῆς ἐφέτος Ἐκθέσεως μνημείων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ὑπῆρχον καὶ δύο αὐτογράφοι ἐπιστολαὶ τοῦ λόρδου Βύρωνος, αἵτινες καθὸ ἀναγόμεναι εἰς τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατάστασιν τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος ἐνέχουσιν ἐξαιρετικὸν δι' ἡμᾶς ἐνδιαφέρον. Τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἡ μὲν ἐξετέθη ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Πραιδου, ἡ δὲ ὑπὸ τῆς κ. Ἑλ. Ν. Μαυροκορδάτου, ἀμφότεραι δ' εἰσὶν ἰταλιστὶ γεγραμμέναι, καὶ ὑπογραφήν φέρουσιν ἀπλῶς τὰ δύο ἀρχικὰ γράμματα τοῦ ὀνόματος τοῦ φιλέλληνος Βρετανοῦ Ν. Β. (Νόελ Βύρων).

Καὶ ἡ μὲν μία ἐξ αὐτῶν, γραφεῖσα ἐκ Κεφαλληνίας τῇ 30 Νοεμβρίου 1823, ἀπευθύνεται πρὸς τὴν Διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος· δι' αὐτῆς δὲ συνιστᾷ ὁ Βύρων εἰς τὴν εὐμενῆ ὑποδοχὴν τῆς Διοικήσεως τὸν συμπολίτην αὐτοῦ Στάνχοπ (Stanhope) καὶ ποιεῖται λόγον περὶ τῶν περὶ δανείου διαπραγματεύσεων. Ἐξακολουθεῖ δὲ ὡς ἐφεξῆς:

« Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Δανείου, ἡ ἐπὶ τοσοῦτον προμακρυνθεῖσα προσδοκία τοῦ Στόλου, καὶ ὁ μὴ παύσας εἰσέτι κίνδυνος τοῦ Μεσολογγίου μὲ κρατῶν εἰσέτι ἐνταῦθα καὶ θὰ μὲ κρατήσωσιν ἀκόμῃ μέχρις οὗ λείψωσι τινὰ τῶν αἰτίων τούτων. Ὅταν πληρωθῶσι τὰ διὰ τὸν στόλον προσδωρισμένα χρήματα, θὰ ἀναχωρήσω, μολοντί δὲν βλέπω κατὰ τί δύναται νὰ ὠφελήσῃ ἢ ἐν Πελοποννήσῳ παρουσία μου κατὰ τὴν παρούσαν τῶν

πραγμάτων θέσιν. Ἐδῶ ἔφθασαν εἰδήσεις δυσάρεστοι περὶ νέων διχοστασιῶν μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως, καὶ μάλιστα περὶ ἐναρξέως ἐμφυλίου πολέμου. Εὐχόμαι ἐξ ὅλης καρδίας νὰ ἦναι ψευδεῖς ἢ τουλάχιστον ἐξωγκωμέναι, καθόσον δὲν δύναμαι νὰ φαντασθῶ δυστύχημα ἐπιφωτότερον δι' ὑμᾶς ἢ τοῦτο.

» Χρεωστῶ ἐν πάσῃ εὐκρινείᾳ νὰ σὰς εἰπῶ, ὅτι ἐὰν οἶα δῆποτε τάξις καὶ ὁμόνοια δὲν στειρωθῆ, πᾶσαι αἱ περὶ δανείου ἐλπίδες θὰ ματαιωθῶσιν. Αἱ βοήθειαι τὰς ὁποίας ἡ Ἑλλὰς ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ ἐκ τῶν ἐξωθεν (αἵτινες βεβαίως δὲν ἤθελον εἶναι οὔτε μικραὶ οὔτε εὐκαταφρόνητοι), θὰ διακοπῶσιν ἢ ὀλοσχερῶς θὰ ἐμποδισθῶσι πᾶσαι, τὸ δὲ χειρίστον, αἱ εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις, οὐδεμία τῶν ὁποίων ἦτο ἐχθρὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ αἵτινες ἐφαίνοντο ἐκ συμφώνου ἀποκλίνουσαι ὑπὲρ τῆς ἰδρύσεως Κράτους ἀνεξαρτήτου ἐν Ἑλλάδι, θὰ πεισθῶσιν ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἀνίκανοι νὰ αὐτοδιοικηθῶσι καὶ θὰ συμφωνήσωσι περὶ μέτρου τινός, δι' οὗ νὰ καταπαύσωσι τὰς ταραχὰς σας, μέτρου τὸ ὁποῖον θὰ καταστρέψῃ τὰς καλλίστας ἐλπίδας σας καὶ τὰς τῶν φίλων τῆς Ἑλλάδος.

» Ἐπιτρέψατε νὰ προσθέσω ἅπαξ διὰ παντός, ὅτι ἐγὼ θέλω τὸ καλὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ οὐδὲν ἄλλο, ὅτι πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτοῦ θὰ πράξω πᾶν τὸ ἐπ' ἐμοί. Ἀλλὰ δὲν συγκατατίθεμαι οὔτε ποτὲ θὰ συγκατατεθῶ εἰς τὸ νὰ ἀπατηθῶσιν εἴτε οἱ ἰδιῶται εἴτε τὸ Δημόσιον ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς πρὸς τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῶν ἐλληνικῶν πραγμάτων. Τὰ ἐφεξῆς ἐξαρτῶνται ἀπὸ ὑμᾶς, Κύριοι! Ἐπολημέσατε ἐνδόξως. Φερθῆτε καὶ ἐντίμως πρὸς τοὺς συμπολίτας σας καὶ πρὸς τὸν λοιπὸν κόσμον, καὶ τότε δὲν θὰ λέγηται πλέον, ὡς ἐπὶ δισχιλία ἔτη κατὰ τοὺς Ρωμαίους ἱστοριογράφους ἐλέγετο, ὅτι ὁ Φιλοποίμην ἦτο ὁ ἔσχατος τῶν Ἑλλήνων. Μὴ ἐπιτρέψητε μήτε εἰς τὴν συκοφαντίαν (καὶ τίς δύναται νὰ διαφύγῃ αὐτὴν, ἰδίως ἐν ἀγῶνι τόσῳ δυσχερεῖ;) νὰ δυνηθῇ νὰ παραβᾶλῃ τὸν τοῦρκον πασᾶν πρὸς τὸν Ἕλληνα πατριώτην—ἐν εἰρήνῃ—, ἀφοῦ οὗτος κατετρόπωσε τὸν πρῶτον ἐν πολέμῳ. »

Ἡ δὲ ἑτέρα εἶνε ἔγγραφον ἀπευθυνόμενον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον, καὶ πραγματευόμενον ὡσαύτως περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ δανείου, διαιρείται δὲ εἰς παραγράφους, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς παρατεθειμένης ἐνταῦθα ἐλληνικῆς αὐτοῦ μεταφράσεως:

Ἰανουαρίου 16 1824 S. N.

Πρὶν ἢ γείνην δυνατόν νὰ προμηθευθῶμεν ἐκ τῶν Ἰονίων νήσων τὰς καλλιτέρας συναλλαγματικὰς ἐπὶ Λονδίνου καὶ Γενούης ἀπαιτοῦνται τουλάχιστον δύο μῆνες. Ὀλίγον ἔλειπε δὲ ν' ἀναγκασθῶμεν ν' ἀποταθῶμεν εἰς Μελίτην, καθότι οἱ Ἰόνιοι ἔμποροι δὲν ἔχουν ἢ δὲν θέλουν νὰ διαθέσουν τὰ χρήματά των εἰμὴ ἐπὶ τόκῳ ὑπερόγκῳ.